در «تپش» بخوانید:
سرقت مرغ و تخم‌مرغ با سلاح گرم

گفت‌وگوی «کافه میرداماد» با عاطفه رضوی درباره سیمین دانشور
سیمین، عاشق زندگی بود

سالروز ولادت کریم اهل بیت، امام حسن مجتبی علیه‌السلام را تبریک می‌گوییم

جام جم
روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران
www.jamejamdaily.ir
چهارشنبه ۸ اردیبهشت ۱۴۰۰ | ۱۵ رمضان ۱۴۴۲ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌ویکم - شماره ۵۹۲۵ | استان تهران و البرز ۲۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۱۵۰۰ تومان | Wednesday - April 28, 2021

۲۰

دکتر علی‌عسکری در نهمین نشست منشور رسانه، کارویژه‌ها و چالش‌های انتخاباتی صداوسیما را تبیین کرد

پرشور کردن انتخابات، رسالت رسانه ملی است

۸

ویژه‌ها

خبرها از ورود ویروس جهش‌یافته آفریقایی و هندی به کشور حکایت دارد

جهش ویروس‌ها به ایران

«روز سیاه کرونا»، حالا ترجیع‌بند آمارهای روزانه وضعیت ابتلا و مرگ و میرهاست. هر روز رسانه‌ها به پیوست همین ترجیع‌بند تلخ به انعکاس خبرهای روزانه می‌پردازند. دو روز پیش رکورد تعداد قربانیان روزانه طی همه ماه‌های شروع این فراگیری شکسته شد و ۴۹۶ نفر جان عزیزشان را از دست دادند؛ آن هم در حالی که کمتر از یک ماه پیش تعداد قربانیان کرونایی در ایران دورقمی بود، جایگاهی که حالا به رویا می‌ماند. این روند اما قرار است تا کجا ادامه پیدا کند؟ چطور باید این روند افسارگسیخته مهار شود؟

۱۸

اگر تحریم‌ها علیه ایران رفع شود راستی‌آزمایی آنها چقدر طول خواهد کشید؟

راستی‌آزمایی فوری نداریم!

۳

زائران نیمه شب «ماه»

گزارش پشت صحنه از ویژه‌برنامه سحر «ماه من» شبکه ۳ همراه گفت‌وگو با تهیه‌کننده و مجری برنامه

عکس: پوریا رفیعی‌زاده | ۷ـ۶

بیشتر بخوانید

واکنش‌های داخلی و خارجی به اظهارات وزیر خارجه ادامه دارد

پس‌لرزه‌های یک مصاحبه

۲

بررسی ریشه‌های کرامت در سیره عملی امام‌حسن مجتبی(ع) در گفت‌وگو با کارشناسان

بخشش پیش از درخواست

۱۰

سعید عزت‌اللهی در گفت‌وگو با ما می‌گوید پیشنهادهایی از لیگ برتر داشته است

فعلا به جدایی از وایله فکر نمی‌کنم

۴

مرگ تلخ نوازنده تومبا با حمله ۸ سگ ولگرد در حوالی شاهین‌شهر اصفهان

موسیقی غم‌انگیز پایانی

۱۹

یادداشت

واریانت پیچیده هندی

علیرضا ناجی
ویروس‌شناس

همان‌طور که از اسم ویروس هندی مشخص است، خاستگاه آن هندوستان است و سابقه‌اش به نوامبر ۲۰۲۰ برمی‌گردد؛ زمانی که اولین مورد از این نوع واریانت در هند شناسایی شد و امروز تقریبا بیش از ۷۰ درصد ویروس‌هایی که در هندوستان پایش ژنتیک می‌شوند، مربوط به این نوع واریانت هستند. طبق آخرین اطلاعاتی که دارم، تا امروز ۲۱ کشور وجود این نوع واریانت را گزارش کرده‌اند و مساله‌ای که به نظر می‌آید این است که همچنان در حال گسترش است. ما می‌دانیم در این واریانت، نزدیک به ۱۳ جهش به وجود آمده که سه نوع از آنها، موتاسیون‌های بسیار مهمی هستند که هم در افزایش میزان انتقال ویروس موثر هستند و هم به نظر می‌رسد باعث شده ویروس بتواند تا حدودی از سیستم ایمنی بگریزد؛ چه ایمنی طبیعی و چه ایمنی حاصل‌شده از واکسن. البته اینها موتاسیون‌هایی هستند که پیش از این هم شناسایی شده و در ویروس‌های بریتانیایی، برزیلی، آفریقای جنوبی و آمریکایی دیده شده بودند. اما تفاوت ویروس هندی با سایر ویروس‌های شناخته شده این است که تا به حال هر سه نوع از این موتاسیون‌ها کنار هم قرار نگرفته بودند؛ اتفاقی که امروز افتاده و دقیقا همین ویژگی است که آن را از سایر جهش‌ها متفاوت و البته کمی خطرناک‌تر کرده است. اما ما از این ویروس چه انتظاری داریم و چقدر باید از این واریانت بترسیم؟ واقعیت این است با توجه به این که این ویروس قدرت انتقال بالایی دارد و بررسی‌های اولیه نشان می‌دهد از سیستم ایمنی هم گذر می‌کند، پس طبیعتا می‌تواند این نگرانی را در ما به وجود بیاورد که با واریانت پیچیده‌ای از ویروس روبه‌رو هستیم اما فعلا نمی‌توانیم نظری قطعی درباره شدت بیماری‌زایی‌اش بدهیم. برای این که بدانیم این واریانت تا چه اندازه بیماری‌زایی بیشتری دارد یا این که آیا علائم بالینی متفاوتی ایجاد کرده است یا حتی نمای اپیدمیولوژیک ما را تغییر داده است یا خیر، به مدرک پزشکی احتیاج داریم؛ مدرکی که امروز وجود ندارد.

بدیهی است باید نتایج حاصل از پایش ژنتیک این ویروس و مشخصات بالینی را کنار هم قرار بدهیم تا به مدرکی موثق دست پیدا کنیم مبنی بر این که این واریانت هم بیماری‌زایی را افزایش می‌دهد و هم منجر به مرگ و میر بیشتری می‌شود؛ چیزی که فعلا درباره آن مطمئن نیستیم و نمی‌توانیم به طور قطعی راجع به آن صحبت کنیم.

در این روزها تنها اطلاعاتی که داریم، روایت پزشکان محلی هند از حال نامساعد مبتلایان هندی است. اما باید توجه داشته باشیم طبیعتا با ویروسی روبه‌رو هستیم که راحت‌تر منتقل می‌شود و در بین خانواده‌ها می‌چرخد. پس به همان نسبت تعداد افرادی که آلوده می‌شوند بیشتر و به همان نسبت تعداد بستری‌ها افزایش می‌یابد و طبیعتا اعداد مرگ و میرها هم بالاتر می‌رود. پس صرف بالا رفتن تعداد قربانیان، دلیلی بر افزایش شدت بیماری‌زایی نخواهد بود.

در نهایت هم مساله‌ای که در شرایط فعلی با آن روبه‌رو هستیم این است که شناسایی این ویروس در کشور تا حدودی با مشکل مواجه شده است؛ موضوعی که به امکانات و تکنولوژی‌هایی که در اختیار داریم برمی‌گردد و من از ابتدایی‌ترین روزهای همه‌گیری کرونا بر این موضوع تاکید داشته‌ام که باید بتوانیم از تهدید کووید برای گسترش پایگاه‌های علمی‌مان استفاده کنیم؛ فرصتی که باعث می‌شود بتوانیم بهداشت کشور را در موقعیت‌های شبیه این اپیدمی یا حتی سخت‌تر آماده کنیم. در واقع وزارت بهداشت باید به طور جدی به صرافت تقویت ساختار بیفتد تا توان مقابله با این بیماری و حتی بیماری‌هایی بسیار قوی‌تر از این را چه در بخش علمی آزمایشگاهی و چه در بخش بالینی و تجهیزات داشته باشد.

چشم‌انداز

جای خالی سیاستگذاری در هوش مصنوعی

ستار هاشمی
معاون فناوری و نوآوری وزیر ارتباطات

امروزه فناوری‌های نوین و به ویژه هوش مصنوعی به سرعت جهان اطراف ما را متحول می‌کند و نفوذ روزافزون آنها در تمامی کاربردهای سنتی، یکی از دغدغه‌ها و اولویت‌های دولت‌هاست. اکنون دنیا به تعبیری با سونامی فناوری مواجه بوده و کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نیست.

واضح است که فرصت‌های جدید فناورانه، چالش‌های جدیدی را برای ذی‌نفعان و متولیان مختلف، خصوصا نهادهای دولتی، اجتماعی و سنتی بازار ایجاد کرده و حتی تغییر فرهنگ کاربری را به همراه خواهد داشت.

عموما روند تکامل استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی از سیستم‌های تصمیم‌یار به سمت سیستم‌های تصمیم‌ساز می‌رود؛ لذا در کشور ما نیز باید برنامه‌ریزی لازم برای تحقق سیر تکامل این فناوری از سطوح «هوش کمکی و هوش افزایی» به منزله ابزارهای تصمیم‌یار، به سطح «هوش خودمختار» به عنوان سطح غایی سیستم‌های تصمیم‌ساز صورت پذیرد.

البته در کنار اثرات ارزشمند فناوری هوش مصنوعی، دغدغه‌هایی مانند افزایش نرخ بیکاری حاصل از اتوماسیون و نقض حریم شخصی کاربران نیز مطرح است. نکته حائز اهمیت این که این موضوعات نافی الزام توسعه این فناوری نبوده و صرفا باید از منظر پیش‌بینی آینده و تعریف رویکردها و روال‌های اجرایی جدید مورد نظر باشند. در واقع نوع اشتغال تغییر می‌کند و از این رو آماده‌سازی نیروی کار با مهارت‌های جدید یک الزام است.

کندبودن ذی‌نفعان این فناوری در برابر توسعه سریع آن و نگاه سنتی آنها به موضوع، اصلی‌ترین مخاطره محسوب می‌شود و چنانچه پارادایم‌های سنتی قبلی را در برابر تغییرات و توسعه فناوری‌های نوین، دنبال کنیم، حاصل آن شکاف در ابعاد مختلف فنی، اقتصادی، اجتماعی و حتی حکمرانی فضای مجازی و... خواهد بود. تغییر نگاه ذی‌نفعان و نهادهای متولی به توسعه فناوری هوش مصنوعی، مبحث دیگری بوده و ضروری است این نهادها هم راستا با فناوری باشد، نه در مقابل آن. اکنون ایجاد و توسعه زیرساخت‌های پردازشی و آموزشی، از اقدامات ضروری و موثر این نهادهاست. همچنین تکامل قوانین و مباحث حقوقی مرتبط با این فناوری‌ها، متناسب با توسعه آنها الزامی است و در صورت عدم تحقق به موقع آنها، کاربردپذیری فناوری‌ها را با مشکل مواجه خواهد کرد.

دسترسی به داده از الزامات توسعه فناوری هوش مصنوعی محسوب می‌شود. از طرفی «داده و دسترسی به آن» از ابزارهای قدرت است و در امتداد نگاه سنتی، هنوز فرهنگسازی لازم دال بر دسترسی آزاد به این منابع عمومیت نیافته است. بخش اعظمی از این منابع در اختیار نهادهای دولتی قرار دارد.

حکمرانی فناوری‌های نوین از جمله هوش مصنوعی (فارغ از نحوه اجرای آن به صورت Adhoc و...) نیز تأثیر بسیار زیادی در کمیت و کیفیت توسعه آنها در کشور دارد. تفرق و تضاد متولیان، ذی‌نفعان و نهادهای مربوطه در سالیان اخیر، مشکلات زیادی را در مسیر توسعه این فناوری‌ها ایجاد کرده است.

پیش‌بینی راهکارهای برون‌رفت از مخاطرات مذکور مستلزم حرکت یکپارچه کنشگرانی است که مدیریتی فرابخشی، فراسازمانی و در سطح نهادی ملی و در تعاملات سازنده قوای مختلف است. لزوم تغییر نگاه سیاستگذاران ارشد دولتی و غیردولتی به توسعه این فناوری‌ها و دوره تحول آنها - که بسیار گذرا تر از تجربیات قبلی است - ضروری می‌نماید و در راستای توسعه عدالت خدماتی توأم با عدالت ارتباطی، نباید به صورت منفعل و صرفا بر اساس الگوهای قبلی عمل شود.

نگاه

فرصت یادآوری و تفکر

حجت‌الاسلام جواد محمدزمانی
شاعر و واعظ

رمضان بیش از این که ماه صرفا روزه گرفتن باشد، ماه میثاق است؛ میثاق با آن حقیقت ازلی و ابدی که روزگاری از بندگانش برای بندگی عهد گرفته بود، در باور فیلسوفانی چون افلاطون انسان چیزی را یاد نمی‌گیرد، بلکه همه چیز را به یاد می‌آورد. همه چیزهایی را که گمان می‌کنیم یاد گرفته‌ایم پیشتر یاد گرفته‌ایم و اکنون تنها آنها را به یاد می‌آوریم. از این رو، انسان دائم در ذکر و یادآوری است و چنین است که در قرآن این ذکر و یادآوری اهمیت بسیار دارد و پیامبر به ذکر نسبت به مؤمنان دستور داده می‌شود؛ فذکر انما انت مذکر (پس تذکر ده که تو تنها تذکر دهنده‌ای).

انسان در سایه ذکر میثاق ازلی در بندگی خدا را به یاد می‌آورد و جان و دلش با خاطره میثاق ازلی زنده می‌شود. این یادآوری، آتش عشق را در دلش شعله‌ور می‌کند و عبادتش عاشقانه می‌شود. چنان که حافظ عشق را زاییده آن تجلی ازلی می‌داند:

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد
عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد

اگر عارفان، رمضان را آغاز سال شیدایی و بهار عشق بازی با معبود ازلی می‌دانند از آن روست که رمضان فرصت تنفس در فضای ذکر و تامل در پرسش‌های از کجا آمده‌ام، آمدنم بهر چه بود و به کجا می‌روم آخر است. ما در ماه رمضان مردم را به عبادت دعوت می‌کنیم ولی از این غافلیم که یک لحظه تفکر از ۷۰ سال عبادت بالاتر است. بیشتر مکاشفات عارفان و شهود بیدلان در ماه رمضان اتفاق افتاده است. رمضان، فرصت خوبی برای اندیشیدن و به یاد آوردن است و امید آن که از این فرصت به خوبی بهره ببریم.

گزارش

پیام رهبر معظم انقلاب به نشست شاعران در «دیدار ماه»

گروه فرهنگ

رهبر معظم انقلاب در پیامی به برنامه «دیدار ماه» که به منظور بزرگداشت هر ساله دیدار ایشان با شعرا برگزار می‌شود، از دلتنگی خود برای این دیدار سخن گفتند.

رمضان هر سال شعرای انقلاب اسلامی، برنامه دیدار با رهبر معظم انقلاب را داشتند که متاسفانه امسال به دلیل شیوع ویروس کرونا، امکان برپایی این نشست وجود ندارد. حوزه هنری انقلاب اسلامی به منظور بزرگداشت این مناسبت که به تعبیری سال تحویل شعر فارسی بود، برنامه تلویزیونی زنده ترتیب داد تا جمع محدودی از شاعران در قالب دیدار ماه به یاد دیدارهای هر ساله با رهبری شعرخوانی کنند.

حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای (مدظله العالی) نیز که دیدار با شعرا از جذاب‌ترین نشست‌های سالانه ایشان است در پیامی به این برنامه، دلتنگی خود را از برپا نشدن آن اعلام کرده است. متن این پیام به شرح زیر است:

«بسم ا... الرحمن الرحیم، به جناب آقای قمی بگویید: فروکاستن جلسه شیرین و با صفای همیشگی به یک دیدار دورادور تصویری، دل مشتاق را که آرام نمی‌کند، هیچ؛ کام انسان را هم به نحوی تلخ می‌کند. تقدیر الهی فعلا این است که حقیر از آن دیدار شوق‌انگیز محروم باشم. می‌توان با نگاه شاعرانه این جور حوادث را ناز دستگاه حکمت الهی شمرد و بر احساس نیاز و اظهار نیاز افزود، یا به قول صائب: نسازد لن ترانی - چون کلیم - از طور مأیوسم/ نمک پرورده عشقم، زبان ناز می‌دانم. چند نفر از شاعران عزیز هم در نامه به این حقیر، اظهار لطف فراوان کرده و همان درخواست را مطرح کرده‌اند. سلام و تشکر مرا به آنها برسانید و همین پاسخ را بدهید.»

یادآور می‌شود، دیدار ماه، برنامه دیدار شعرا با رهبر معظم انقلاب به دلیل محدودیت‌های بهداشتی سه‌شنبه شب ۷ اردیبهشت در حوزه هنری و در قالب برنامه تلویزیونی از ساعت ۲۳ و ۳۰ دقیقه از شبکه دوی سیما به صورت مستقیم پخش شد.

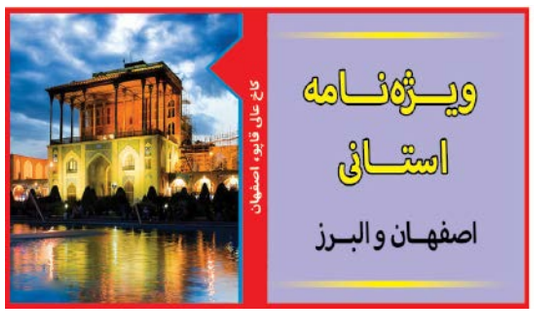

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران

برادر ارجمند سرلشکر پاسدار
محمدعلی جعفری

مسوول محترم قرارگاه فرهنگی و اجتماعی

حضرت بقیه ا... الاعظم (ارواحنا فداه)

درگذشت مادر بزرگوار جنابعالی را که از بانوان مومنه و محبان اهل بیت (ع) بوده است تسلیت عرض می کنم. از درگاه خداوند تعالی برای آن فقیده سعیده علو درجات و برای بازماندگان صبر و اجر مسئلت دارم.

علی عسکری
رئیس سازمان صدا و سیما